

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

за підсумками одночасної інвентаризації об'єктів постійної лісонасінневої бази (плюсових дерев, плюсових насаджень, постійних лісонасінних ділянок, лісонасінних плантацій, лісових генетичних резерватів) по Чернігівському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, яку проведено у 2021-2022 роках.

З метою покращення ефективності лісового насінництва і відповідного використання об'єктів постійної лісонасінневої бази (далі – ПЛНБ) проведено одночасну інвентаризацію плюсових дерев, плюсових насаджень, постійних лісонасінних ділянок, лісонасінних плантацій, лісових генетичних резерватів у державних підприємств лісового господарства Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства (далі – Управління). У результаті роботи виконано аналіз площ та кількості об'єктів ПЛНБ і заготівлі з них насіння, оцінку відповідності нормативним документам облікованих та планування за потребою атестації і створення нових об'єктів ПЛНБ.

РОЗДІЛ 1. ПОСТІЙНІ ЛІСОНАСІННІ ДІЛЯНКИ

1.1 Аналіз площ та кількості ПЛНД і заготівлі з них насіння.

Аналіз площ та кількості ПЛНД, що вступили в період плодоношення з розподілом за видами та віком наведено в таблиці 1.1

Таблиця 1.1

Підсумкова таблиця інвентаризованих ПЛНД у 2022 році та аналізу заготівлі лісового насіння з них за період з 2016 по 2021 роки по Чернігівському ОУЛМГ

Порода	Площа, га	Середній вік, роки	% заготівлі насіння за масою від загального збору по породі	% потреби догляду за кількістю від загальної \ за площею від загальної	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості \ за площею від загальної
1	2	4	5	6	7
Сосна звичайна	297,8				100/100
Городнянське	49,0	46	28	14/28	100/100
Корюківське	29,9	59	5	40/64	100/100
Ніжинське	50,2	45	2	-	100/100
Н-Сіверське	43,4	47	3	22/19	100/100
Чернігівське	125,3	100	45	14/25	100/100
Ялина європейська	18,6				66/34
Городнянське	13,6	48	-	66/34	66/34
Чернігівське	5,6	63	-	-	0/0

1	2	4	5	6	7
Модрина	9,7				
Ніжинське	8,7	108	-	-	100/100
Чернігівське	1,0	65	-	-	0/0
Сосна веймутова	2,1	110	-	-	100/100
Ніжинське	2,1	110			100/100
Разом хвойних	328,2				
Дуб звичайний	994,2				
Городнянське	45,2	118	61	-	100/100
Корюківське	326,5	143	55	12/16	100/100
Ніжинське	427,2				100/100
Н-Сіверське	39,5	110	42	22/11	100/100
Чернігівське	155,8	128	62	11/23	95/99
Дуб північний	18,2				
Корюківське	2,9	65	100	-	100/100
Ніжинське	15,3	75	-	50/50	100/100
Береза	9,4	49	-	-	100/100
Городнянське	9,4	49	-	-	100/100
Липа дрібнолиста	9,4	50	-	-	100/100
Ніжинське	9,4	50	-	-	100/100
Вільха	2,4	49	-	-	100/100
Городнянське	2,4	49	-	-	100/100
Разом листяних	1033,6				100/100
Всього	1361,8			26/30	

Дані приведені у таблиці показують, що продуктивність виробничого процесу зі збору насіння з заготовленого з ПЛНД знаходиться на доброму рівні (51,8%). Інтенсивно заготівля насіння проводиться з ПЛНД сосни звичайної та дуба звичайного (відповідно 2% та 97% від всього заготовленого насіння). З інших об'єктів ПЛНД насіння заготовлюється періодично.

1.2. Аналіз ПЛНД, які рекомендовано для виключення з ПЛНБ.

При інвентаризації проведено погодження площ та кількість дерев ПЛНБ з матеріалами лісовпорядкування, проведено обстеження ділянок та дерев ПЛНБ.

1. ДП «Городнянський лісгосп»:

- Тупичівське лісництво - в паспорті площі ПЛНД дуба звичайного в кв. 25, вид.4, пл. 6,5 га за уточненими при лісовпорядкуванні даними зменшилася на 0,3 га і становить 6,2 га;

- Н-Яриловицьке лісництво - ПЛНД ялини звичайної в кв.36, вид.7, пл. 8,9 га пошкоджена шкідниками та хворобами лісу, відпад головної породи ялини звичайної 100%, на дану ділянку був складений комісією акт з представників державної організації «Український лісовий селекційний центр, Чернігівського ОУЛМГ та даного лісгосподарського підприємства у 2021 році (додається). Дана ділянка потребує виключення з ПЛНБ.

2.ДП «Корюківський лісгосп»:

- Брецьке лісництво - площі ПЛНД дуба звичайного в кв. 9, вид.8, пл.14,0 га за уточненими при лісовпорядкуванні даними зменшилася у зв'язку зі зміною головної породи на 2,3 га і становить 11,7 га.

- Н. Боровицьке лісництво - в паспорті площі ПЛНД сосни звичайної в кв. 107, вид.23, пл. 2,7 га за уточненими при лісовпорядкуванні даними збільшилась на 0,1 га і становить 2,8 га;

- Андрониківське лісництво - в паспорті площі ПЛНД сосни звичайної в кв. 30, вид.24, пл. 7,8 га за уточненими при лісовпорядкуванні даними зменшилася на 0,6 га і становить 7,2 га.

- Брецьке лісництво - в паспорті площі ПЛНД дуба північного в кв. 8, вид.12,13, пл. 2,9 га за уточненими при лісовпорядкуванні даними збільшилась на 0,5 га і становить 3,4 га;

3.ДП «Ніжинський лісгосп»:

Жадьківське лісництво - дуб північний кв. 92 вид. 12 пл. 0,5 га,

Таблиця 1. 2

<i>Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі</i>							Всього, %
Селекційна структура деревостану дуба північного							
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	0		56		44		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	Всього, %
%	42	28	16	8	6	0	

*Розмір ПП – 0,5 га

Жадьківське лісництво - дуб північний кв. 86 вид. 2 пл. 1,8 га

Таблиця 1. 3

<i>Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі</i>							Всього, %
Селекційна структура деревостану дуба північного							
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	0		47		53		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	Всього, %
%	44	29	0	15	7	5	

*Розмір ПП – 1,0га

Жадьківське лісництво - дуб північний кв. 87 вид. 16 пл. 2,4 га

Таблиця 1. 3

<i>Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі</i>							Всього, %
Селекційна структура деревостану дуба північного							
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	0		45		55		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	Всього, %
%	55	22	6	14	3	0	

*Розмір ПП – 1,0га

Прилуцьке лісництво – дуб звичайний кв. 68 вид. 7 пл. 1,6 га

Таблиця 1. 4

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі

Селекційна структура деревостану дуба звичайного							Всього,%
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	0		38		62		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	0	10	0	56	34	0	100

*Розмір ПП – 1,0га

Ці постійні лісонасінневі ділянки дуба північного та дуба звичайного заражені шкідниками, мають незадовільний розвиток крони та відсутність плодоношення у насінних дерев, деревостани втрачають біотичну стійкість і опірність до дії природних чинників та не відповідають своєму цільовому призначенню згідно вимог ТУ У А02.4009940064 002 2017 «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід». Тому зазначені насадження в подальшому не можуть використовуватися, як постійні лісонасінневі ділянки та потребують виключення з ПЛНБ.

4. ДП «Н-Сіверський лісгосп» - площа та кількість ПЛНД не змінюється.

5. ДП «Чернігівський лісгосп» -

- Мекшунівське лісництво ПЛНД дуба звичайного, паспорт 2, кв. 8, вид. 1, пл. 1.1 га. складом насадження 4Дз4Бп1Ос1Сз, вік 110 років, повнота (нерівномірна) 0,6 одиниць, походження – лісові культури, атестована у 1987 році. Пробна площа закладена на всій площі (1,1 га 55 дерев Дз), з них 15 Дз мінусових. На багатьох деревах трапляються плодови тіла дерево-руйнівних грибів, крони більшості дерев розріджені з ознаками відмирання скелетних гілок. Відстань між деревами цільової породи становить 25 – 30м. У насадженні наявний густий підлісок, який щорічно активно розростається через низьку зімкнутість дерев першого ярусу.

Таблиця 1. 5

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі

Селекційна структура деревостану дуба звичайного							Всього,%
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	0		73		27		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	51	22	16	11	0	0	100

*Розмір ПП – 1,1 га

Дана ділянка пошкоджена біотичними та абіотичними чинниками, показники свідчать, що деревостан втрачає біотичну стійкість і опірність до дії природних чинників, що не відповідає окремим вимогам ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід», Харків, 2017 та потребує виключення з ПЛНБ.

- Пакульське лісництво ПЛНД ялини європейської, паспорт 21, кв. 158, вид. 32, пл. 5,6 га.(за паспортом Ревунівське л-во кв. 58, вид. 32, пл.. 5,6 га). Склад насадження (за паспортом та матеріалами лісовпорядкування 2011 року – 7Яле2Ос1Бп+Сз) – вік 63 роки, повнота 0,7 одиниць, походження –

штучне, лісові культури. ПЛНД атестована у 2009 році. На ділянці здебільшого відсутня головна порода. Більшість дерев ялини європейської були пошкоджені до ступеня припинення росту осередком хвое-гризучих шкідників лісу чи пошкоджені вітровалом у минулі роки і випали з деревостану.

Ділянка не відповідає вимогам п.1.1.6 ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід» Харків, 2017 та потребує виключення з ПЛНБ.

- Славутицьке лісництво ПЛНД модрини європейської, паспорт 12, кв. 21, вид. 10, пл. 1,0 га.(по паспорту Славутицьке лісництво кв. 32 вид. 10, пл. 1,0). Склад насадження (за паспортом та матеріалами лісовпорядкування 2011 року – 8Мде1Бп1Сз) – вік 65 роки, повнота 0,7 одиниць, походження – штучне, лісові культури. ПЛНД атестована у 1978 році. На ділянці відсутня головна порода. Більшість дерев модрини європейської були пошкоджені до ступеня припинення росту осередком хвое-гризучих шкідників лісу чи зломані вітровалом у минулі роки.

Ділянка не відповідає вимогам п.1.1.6 ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід» Харків, 2017 та потребує виключення з ПЛНБ.

На загал виключення по площі складає 23,9 га, що за лісотвірними видами становить:

сосни звичайної – 0 га

дуба звичайного- 3,7 га

ялини європейської– 14,5 га

модрини європейської – 1,0 га

дубу північного 4.7 га

Це становить по площі 1,7 % від загальної кількості ПЛНД.

Аналіз постійних лісонасінневих ділянок у яких доцільне проведення заходів догляду та заходів з поліпшення санітарного стану.

За даними підсумкових відомостей інвентаризації ПЛНД у 5 державних підприємствах лісового господарства Управління ПЛНБ потребує проведення заходів з догляду та заходів санітарно-оздоровчого характеру на площі 402,5 га, що становить 30% від загальної площі ПЛНД по Управлінню, у тому числі по дубу звичайному – 334,2 га (34% від загальної площі та 31% від кількості ділянок), сосні звичайній 48,3 га (16% від загальної площі та 18% від кількості ділянок)

Перелік постійних лісонасінневих ділянок у яких доцільне проведення заходів з поліпшення стану приведено у таблиці 1.6.

Відсоток ПЛНД які потребують проведення заходів із поліпшення стану

Лісове господарство	Площа ПЛНД, га	Запланований догляд, га	Відсоток, %
ДП «Городнянський лісгосп»	119,6	18,5	15,5
ДП «Корюківський лісгосп»	359,3	90,8	25,2
ДП «Ніжинський лісгосп»	512,9	210,6	41
ДП «Новгород-Сіверський лісгосп»	82,9	13,8	16,6
ДП «Чернігівський лісгосп»	287,1	68,8	24,4
Всього по управлінню	1361,8	402,5	29,6

1.3 Загальні підсумки щодо інвентаризації ПЛНД.

За результатами інвентаризації ПЛНД деякі ділянки пошкоджені шкідниками та хворобами лісу, біологічними та абіотичними чинниками, проходить відпад головних порід, спостерігається незадовільний розвиток крони та відсутність плодоношення у насінних, деревостан втратив, втрачає біотичну стійкість і опірність до дії природних чинників. Ці ділянки, які вказані по державних підприємствах лісового господарства, не відповідають окремим вимогам ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід», Харків, 2017 та потребують виключення з ПЛНБ. На загал виключення по площі складає 23,9 га, що становить по площі 1,7 % від загальної кількості ПЛНД.

З метою поліпшення функціональності ПЛНД, 52 постійних лісонасінневих ділянок загальною площею 402,5 га (26% за кількістю ділянок, 30% за площею) потребують проведення заходів селекційного догляду та санітарно-оздоровчого характеру.

Зазначені ділянки знаходяться у 5 державних підприємствах лісового господарства: ДП «Городнянський лісгосп» - 3 ПЛНД площею 18,5 га (16% за кількістю ділянок, 16% за площею); ДП «Корюківський лісгосп» 13 ПЛНД площею 90,8 га (27 % за кількістю ділянок, 25% за площею); ДП «Ніжинський лісгосп» 25 ПЛНД площею 210,6 га (32% за кількістю ділянок, 41% за площею); ДП «Новгород-Сіверський лісгосп» 4 ПЛНД площею 13,8 га (22% за кількістю ділянок, 17% за площею); ДП «Чернігівський лісгосп» 7 ПЛНД площею 68,8,8 га (19% за кількістю ділянок, 24% за площею);

Заплановані заходи планується провести протягом трьохрічного періоду (2023 – 2025рр).

РОЗДІЛ 2. ПЛЮСОВІ НАСАДЖЕННЯ

2.1 Аналіз площ та кількості ПН і заготівлі з них насіння

Аналіз площ та кількості **плюсових насаджень**, що вступили в період плодоношення з розподілом за видами та віком наведено у таблиці 2. 1.

Таблиця 2.1.

Підсумкова таблиця інвентаризації плюсових насаджень у 2022 році та аналізу заготівлі лісового насіння з них за період з 2016 по 2022 роки по Чернігівському ОУЛМГ

Порода, лісгосподарське підприємство	Площа, га	Кількість, шт	Середній вік, роки	% заготівлі насіння за масою від загального збору	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Дуб звичайний	7,7					100
Корюківське	3.0	1	154	-	-	100
Ніжинське	4,7	2	132		20	100
Сосна звичайна	8,0					100
Городнянське	3,1	1	110	-	-	100
Чернігівське	4.9	2	140	-	100	100
Всього:	15,7	6				

Плюсових насаджень що потребували б виключення з державного реєстру через незадовільний стан на підприємствах немає. Селекційна структура та санітарний стан плюсових насаджень приведено у таблицях 2.1.1. – 2.1.6.

Селекційна структура та санітарний стан плюсових насаджень

ПН сосни звичайного у кв. 12 вид. 7 пл. 3,1 га Добрянського л-ва ДП «Городнянський лісгосп»

Таблиця 2.2

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (0,4 га)

Селекційна структура дерев сосни							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	21		55		24		100
Санітарний стан дерев сосни							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	4	52	36	11	3	5	100

За даними таблиці санітарний стан ділянки знаходиться в задовільному стані.

(ПН дуба звичайного у кв. 184 вид. 35 пл. 3,0 га Рейментарівського л-ва ДП «Корюківський лісгосп»

Таблиця 2.3

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (3,0 га)

Селекційна структура дерев дуба							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	20		70		10		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	10	10	40	30	5	5	100

За вищенаведеними даними з пробної площі насадження характеризується задовільним станом. Відтак, за своїми характеристиками ПН фактично відповідає критеріям «нормального» насадження. За результатами отриманих даних встановлено, що плюсове насадження за селекційною структурою відповідають своїм вимогам. Санітарний стан задовільний.

ПН дуба звичайного у кв. 21 вид. 21 пл. 3,9 га Іржавського л-ва ДП «Ніжинський лісгосп»

Таблиця 2.4

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (0,4 га)

Селекційна структура дерев дуба							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	25		63		12		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	13	22	48	11	4	2	100

За даними з пробної площі насадження характеризується добрим санітарним станом та селекційною структурою яка відповідає нормативним показникам – 25% дерев 1 та 2 селекційної категорії.

ПН дуба звичайного у кв. 3 вид. 5 пл. 0,8 га, Прилуцького л-ва ДП «Ніжинський лісгосп»

Таблиця 2.5

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (0,2 га)

Селекційна структура дерев дуба							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	26		57		17		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	12	21	42	18	4	3	100

За наведеними даними з пробної площі насадження характеризується задовільним санітарним станом (індекс 3,8). Селекційна структура відповідає нормативам – 26% дерева 1 та 2 селекційної. Зважаючи на кількість мінусових дерев на пробі (17%), наявність дерев IV - VI категорії санітарного стану та ПН потребує проведення санітарно-оздоровчих заходів (СВР).

ПН сосни звичайної у кв. 110 вид. 7 пл. 2,4 га Пакульського л-ва, ДП «Чернігівський лісгосп»

Таблиця 2.6

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (0,4 га)

Селекційна структура дерев сосни							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	30		24		46		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	30	19	5		22	24	100

За вище наведеними даними з пробної площі насадження характеризується незадовільним санітарним станом. Відтак, за своїми характеристиками ПН фактично відповідає критеріям «нормального» насадження. Зважаючи на кількість мінусових дерев на пробі (46%), наявність дерев V та VI категорії санітарного стану ПН потребує проведення санітарно-оздоровчих заходів (СВР).

ПН сосни звичайної у кв. 104 вид. 11 пл. 2,5 га Пакульського л-ва» ДП «Чернігівський лісгосп»

Таблиця 2.1.6.

Селекційна структура і санітарний стан за даними пробної площі (0,35 га)

Селекційна структура дерев дуба							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні		Мінусові		
%	25		45		30		100
Санітарний стан дерев дуба							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	25	35	10	0	14	16	100

За вище наведеними даними з пробної площі насадження характеризується незадовільним санітарним станом. Відтак, за своїми характеристиками ПН фактично відповідає критеріям «нормального» насадження. Зважаючи на кількість мінусових дерев на пробі (30%), наявність дерев V та VI категорії санітарного стану ПН потребує проведення санітарно-оздоровчих заходів (СВР).

Загальні підсумки щодо інвентаризації плюсових насаджень.

За результатами отриманих даних встановлено, що переважна більшість плюсових насаджень за селекційною структурою та санітарним станом відповідають своїм вимогам. У окремих ПН є необхідність проведення відповідних санітарно-оздоровчих заходів з метою покращення їх стану. Критичних факторів негативного впливу на плюсові насадження не виявлено. Насадження життєздатні та перспективні для збору лісового насіння та лісонасінневої сировини.

РОЗДІЛ 3. ЛІСОНАСІННІ ПЛАНТАЦІЇ

3.1 Аналіз площ та кількості ЛНП і заготівлі з них насіння

Аналіз площ та кількості лісонасінневих плантацій що вступили в період плодоношення з розподілом за видами та віком наведено у таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Підсумкова таблиця інвентаризації атестованих лісонасінних плантацій у 2022 році та аналізу заготівлі лісового насіння з 2016 по 2022 рр. по Чернігівському ОУЛМГ

Порода	Площа, га	Кількість, шт	% заготівлі за масою від загального збору	% потреби догляду за кількістю та за площею, від загальної (в т. ч. заходи з реконструкції)	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Сосна звичайна	44.3	4			100
Городнянське	-	-			
Корюківське	2,0	1	4	-	100
Ніжинське	-	-			
Н-Сіверське	5,5	1	3	100	100
Чернігівське	36,8	2	5	-	100
Всього:	44,3	4			100

Інформація про стан ЛНП у розрізі об'єктів приведена у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Інформація про стан ЛНП за результатами інвентаризації

Порода	Перелік ЛНП, кв, вид, площа га, (рік створення ЛНП)	З наявних ЛНП рекомендовані, площа, га		
		для атестації	для реконструкції чи виключення	для подальшого функціонування
ДП «Городнянський лісгосп»				
Моложавське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 60, вид.16, пл. 2,3 га (2012 рік)	2,3	-	-
Сосна звичайна	Кв. 60, вид.18, пл. 2,5 га (2012 рік)	2,5	-	-
Добрянське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 41, вид.6, пл. 2,9 га (2019 рік)	-	(2,9)	
Сосна звичайна	Кв. 47, вид.7, пл. 2,1 га (2019 рік)	-	(2.1)	
Разом	9,8 га	4,8	(5,0)	
ДП «Корюківський лісгосп»				
Андрониківське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 40, вид.18, пл. 2,0 га (2004 рік)	-	-	2,0
Сосна звичайна	Кв. 40, вид.18, пл. 3,0 га (2016 рік)	2,7	-	

Холминське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 10, вид.9.4, пл. 2,6 га (2016 рік)	2,6	-	
Сосна звичайна	Кв. 75, вид.2, пл. 2,5 га (2016 рік)	2,5	-	
Разом	10,1 (9,8)	7,8		2,0
ДП «Ніжинський лісгосп»				
Іржавське лісництво				
Модрина європейська	Кв. 9, вид.5.1, пл. 2,9 га (2015 рік)	2,9	-	
Модрина європейська	Кв. 65, вид.42, пл. 3,9 га (2017 рік)	3,9	-	
Коляжинське				
Дуб звичайний	Кв. 173, вид.3.1, пл. 4,8 га (2017 рік)	4,8	-	
Прилуцьке				
Дуб звичайний	Кв. 62, вид.10, пл. 1,5 га (2015 рік)	1,5		
Жадківське				
Дуб звичайний	Кв. 70, вид.5, пл. 3,6 га (2015 рік)	3,6		
Батуринське				
Дуб звичайний	Кв. 9, вид.6.1, пл. 5,0 га (2015 рік)		(5,0)	
Разом	21,7 га	16,7	(5,0)	
ДП «Новгород-Сіверський лісгосп»				
Блешнянське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 41, вид.21, пл. 5,5 га (2009 рік)	-	-	5,5
Краснохутірське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 68, вид.5, пл. 1,2 га (2015 рік)	1,2	-	
Лосківське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 10, вид.5, пл. 3,8 га (2015 рік)	3,8	-	
Разом	10,5 га	5,0		5,5
ДП «Чернігівський лісгосп»				
Остерське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 120, вид.2, пл. 5,0 га (2010 рік)	5,0		
Березнянське лісництво				
Сосна звичайна	Кв. 12, вид.1, пл. 20,3 га (1979-1983 роки)	-	6,3	14
Сосна звичайна	Кв. 15, вид.1, пл. 16,5 га (1984-1988 роки)			16,5
Разом	41,8 га	5,0	6,3	30,5
Всього	93,9 га (93,6*)	39,3	6,3(10,0**)	38

* з врахуванням зменшення площі неатестованої плантації

** площі, на яких не доцільна подальша атестація

ДП «Городнянський лісгосп»

Клонові плантації сосни звичайної Добрянського лісництва потребують доповнення, але ділянки знаходяться на замінованій території і не підлягають доповненню. Дані ділянки підлягають списанню та створення нових на інших територіях у 2023-2024 роках

ДП «Корюківський лісгосп»

По даним матеріалам лісовпорядкування клонова плантація сосни звичайної в Андрониківському лісництві становить *2,7 га, (створена була на площі 3,0 га.).

ДП «Ніжинський лісгосп»

Після проведення інвентаризації ПЛНБ виявлено розбіжності по площах родинних насінневих плантацій. Як раніше зазначалося площа РНП по ДП «Прилуцьке лісове господарство» становила 8,1 га, площа в натурі становить 5,1 га.

Також після обстеження родинної плантації дуба звичайного у Батуринському лісництві площею 5,0 га в результаті постійного підтоплення ґрунтовими водами сіянці дуба звичайного загинули, площу доцільно списати.

ДП «Н-Сіверський лісгосп»

Плантацій, які за висновком інвентаризаційної комісії потребували б виключення зі складу атестованих об'єктів ПЛНБ, або переводу до іншої категорії – не виявлено.

ДП «Чернігівський лісгосп»

Загалом, лісонасінні плантації по Остерському та Березнянському лісництвах мають добрий санітарний стан, приживлюваність клонів на ЛНП добра. На лісонасінних плантаціях сосни звичайної систематично проводиться комплекс доглядів (формування крон, зрізування відмерлих гілок, рихлення ґрунту у міжряддях).

Плантації, які за висновком інвентаризаційної комісії потребували б виключення зі складу атестованих об'єктів ПЛНБ, або переводу до іншої категорії – не виявлено.

Загальні підсумки щодо інвентаризації лісонасінних плантацій.

Загалом, лісонасінні плантації по Чернігівському ОУЛМГ мають добрий та задовільний санітарний стан, приживлюваність клонів на ЛНП добра. На лісонасінних плантаціях сосни звичайної систематично проводиться комплекс доглядів (формування крон, зрізування відмерлих гілок, рихлення ґрунту у міжряддях). Поряд з цим, частина ЛНП (1970-х – 1980-х років) потребує впровадження заходів з поліпшення якості плантацій, а саме реконструкції КНП сосни звичайної в ДП «Чернігівський лісгосп», Блешнянське лісництво. Роботи з такими об'єктами потребують додаткового наукового обґрунтування.

Плантацій, які за висновком інвентаризаційної комісії потребували б виключення зі складу створених об'єктів ПЛНБ та переводу до іншої категорії є у Чернігівському лісгоспі, проте їх буде реконструйовано без виключення з ПЛНБ .

РОЗДІЛ 4. ПЛЮСОВІ ДЕРЕВА

4.1 Аналіз кількості та стану плюсових дерев

Аналіз кількості плюсових дерев, придатних для заготівлі насіння та живців, окремо за породами і віком наведені у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Підсумкова таблиця інвентаризації плюсових дерев та аналізу заготівлі лісового насіння в період з 2016 по 2022 роки по Чернігівському ОУЛМГ.

Порода, лісгосподарське підприємство	Кількість, шт	Середній вік, роки	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Сосна звичайна	101		-	100
Городнянське-Тупичівське л-во	8	90	-	100
Корюківське-Брецьке л-во	19	106		95
Корюківське-Рейментарівське л-во	12	103		100
Ніжинське-Іржавське л-во	4	130	-	100
Н-Сіверське-Узруївське л-во	20	150	-	100
Н-Сіверське-Радомське л-во	6	89	-	100
Н-Сіверське-Орликівське л-во	11	104	-	100
Чернігівське-Сорокошицьке л-во	10	140	-	100
Чернігівське-Пакульське	11	140	-	100
Модрина європейська	12		-	100
Ніжинське-Іржавське л-во	6	118	-	100
Ніжинське-Жадківське л-во	6	115	-	66
Дуб звичайний	58		-	100
Городнянське-Тупичівське л-во	6	129	-	100
Городнянське-Невклянське л-во	3	124	-	100
Корюківське-Рейментарівське, Холминське л-ва	5	146	-	100
Корюківське-Андрониківське л-во	2	160	-	100
Ніжинське-Кобижчанське л-во	12	140	-	100
Ніжинське-Іржавське л-во	4	150	-	50
Ніжинське-Ладанське л-во	14	135	-	100
Ніжинське-Батуринське л-во	7	112	-	100
Ніжинське-Борзнянське л-во	3	112	-	100
Чернігівське-Березнянське л-во	2	130	-	100
Дуб північний	2	115	-	100
Ніжинське-Іржавське л-во	2	115	-	100
Всього:	173		-	100

За результатами проведеної інвентаризації плюсових дерев було встановлено, що не всі ПД які занесені до державного реєстру є в наявності, деякі потребують заміни та виключення з реєстрів (ПЛНБ).

ДП «Корюківський лігосп» - відсутністю одного ПД сосни звичайної по Брецькому лісництву в кв. 64 вид 20 номер дерева за паспортом №83/10, потребує виключення з ПЛНБ та заміни.

ДП «Ніжинський лігосп» - 2 дерева дуба звичайного з номерами у Іржавському лісництві № 4;9 та 2 дерева модрина в Жадківському лісництві № 9;10 за реєстром були пошкоджені та потребують заміни та виключення з ПЛНБ.

4.2 Загальні підсумки щодо інвентаризації плюсових дерев.

Окрім визначення санітарного стану плюсових дерев та їх оцінювання відповідності селекційним критеріям. Дослідження щодо використання репродуктивного матеріалу з наявних ПД для створення об'єктів лісового насадництва не проводилось, що необхідно у подальшому зробити.

РОЗДІЛ 5. ЛІСОВІ ГЕНЕТИЧНІ РЕЗЕРВАТИ

5.1 Аналіз кількості та стану лісових генетичних резерватів.

Таблиця 5.1

Підсумкова таблиця інвентаризації лісових генетичних резерватів по Чернігівському ОУЛМГ.

Цільова порода, лісогосподарське підприємство	Кількість у реєстрі, шт. \ га	За наслідками інвентаризації, шт.\га	Належність до об'єктів ПЗФ, га	Наявність у межах резерватів інших об'єктів ПЛНБ		
				Плюсові дерева, шт	Плюсові насадження, га	ПЛНД, га
Сосна звичайна	11/1095,9	11/1095,9	1003,9	31	4,9	-
Городнянське	2/54,9	2/54,9	-	-	-	-
Корюківське	5/33,8	5/33,8	-	-	-	-
Н-Сіверський	3/17,2	3/17,2	13,9	20	-	-
Чернігівське	1/990,0	1/990,0	990,0	11	4,9	
Сосна веймутова	1/1,6	1/1,6	-	-	-	-
Ніжинське	1/1,6	1/1,6	-	-	-	-
Модрина європецька	1/5,7	1/5,7	5,7	6	-	5,0
Ніжинське	1/5,7	1/5,7	5,7	6	-	5,0
Дуб звичайний	5/160,3	5/160,3	160,3	28	0,8	13,0
Ніжинське	4/122,3	4/122,3	122,3	26	0,8	13,0
Чернігівське	1/38,0	1/38,0	38,0	2	-	-
Дуб північний	1/1,3	1/1,3	-	2	-	-
Ніжинське	1/1,3	1/1,3	-	2	-	-
Всього:	19/1264,8	21/1264,8	1169,9	67	5,7	

Дані щодо санітарного стану та селекційної структури лісових генетичних резерватів у розрізі окремих об'єктів по підприємствах приведено у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2.

Середні показники селекційної структури та санітарного стану ЛГР за даними пробних площ у обстежених ЛГР

Лісогосподарське підприємство	Порода	Площа, га	Середні показники з пробних площ			
			1+2 СК	3СК	СК	Індекс стану
Чернігівське, Пакульське л-во	Сосна звичайна	990,0	20	71	9	2,0
Чернігівське, Березнянське л-во	Дуб звичайний	38,0	12	85	3	1,98

СК-селекційна категорія

1+2-плюсові та нормальні краці, 3-нормальні, 4- мінусові.

5.2 Характеристика стану та змін, що відбулися у ЛГР по державним підприємствам лісового господарства

ДП «Городнянський лісгосп» Санітарний стан лісових генетичних резерватів знаходяться у задовільному стані.

ДП «Корюківський лісгосп» Характеристика стану та змін, що відбулися у ЛГР сосни звичайної.

ЛГР знаходяться у Брецькому лісництві. ЛГР кв. 39 вид. 4 пл 9,4 га характеризується наступними показниками: частка головної породи у складі деревостану за період його перебування у складі ЛГР зросла на 2од з 7Сз2Дз1Бп до 9Сз1Дз. Середня повнота насаджень не змінилась, середній запас збільшився на 219 м³/га. На час виділення ЛГР частка головної породи становила 70%, на період проведення інвентаризації показник дещо збільшився і складає 90%. Середній вік сосни звичайної становить 120 років. Насадження потребує вибірково-санітарної рубки.

ЛГР кв. 40 вид.1 пл.1,0 га характеризується наступними показниками: склад насадження залишився незмінним 7Сз2Дз1Бп. Середня повнота зменшилась на 0,05. Запас залишився незмінним. Насадження потребує вибірково-санітарної рубки. Вік насадження-120років.

ЛГР кв. 41 вид 1,3,4 пл.18,9 га характеризується наступними показниками: склад насадження залишився незмінним 10Сз+Бп,за виключенням виділу 1,де склад 8Сз2Дз+Бп.Повнота зросла на 0,05.Запас на 1га збільшився на 190 м³. В 2020 році проводились вибірково-санітарні рубки, а насадження в виділі 1 потребує вибірково-санітарної рубки. Вік насадження -115 років.

ЛГР кв. 41 вид.2 пл. 4,2 га характеризується наступними показниками: склад насадження змінився з 9Сз1Бп на 4Влч3Бп3Ос.Змінився тип лісу : з СЗСДГ на С4Влч.

Зменшилась повнота на 0,1. Запас залишився незмінним. Вік насадження -70 років.

Характеристика стану та змін, що відбулися у ЛГР вільхи чорної.

ЛГР кв. 39 вид. 31пл.0,3 га характеризується наступними показниками: склад насадження не змінився. Повнота без змін. Запас на га збільшився на 150 м³. Вік насадження -54 роки.

ДП Ніжинський лісгосп» Санітарний стан лісових генетичних резерватів знаходяться у задовільному стані.

ДП «Н-Сіверський лісгосп» Характеристика стану ЛГР сосни звичайної.

ЛГР знаходяться в Узруївському лісництві.

ЛГР кв. 42. вид 24 пл 4,4 га характеризується наступними показниками: Склад насадження 10 Сз+Бп, повнота насадження 0,6, запас 440 м³/га. Середній вік сосни звичайної становить 151 рік.

ЛГР кв. 42 вид 25 пл 9,5 га характеризується наступними показниками: Склад насадження 10 Сз, повнота насадження 0,6, запас 465 м³/га. Середній вік сосни звичайної становить 151 рік.

ЛГР кв 42 вид 30 пл 3,3 га характеризується наступними показниками: Склад насадження 10 Сз, повнота насадження 0,5, запас 350 м³/га. Середній вік сосни звичайної становить 151 рік.

ДП «Чернігівський лісгосп» Характеристика стану та змін, що відбулися у ЛГР сосни звичайної

ЛГР Сз. (пл. 990 га) Пакульського лісництва ДП «Чернігівське лісгосп» характеризується наступними показниками: частка головної породи у складі деревостану за період його перебування у складі ЛГР майже не змінилась. Середня повнота насаджень збільшилась на 0,04 одиниці, середній запас збільшився на 55 м³/га. На час виділення ЛГР частка головної породи становила 96,3%, на період проведення інвентаризації показник дещо зменшився і складає 92,4%. Середній вік сосни звичайної становить 104 роки. 65% площі ЛГР відноситься до групи віку «стиглих лісів». В цілому санітарний стан насаджень у ЛГР характеризується як добрий (індекс 2,00), але, частина площі резервату (102,3 га, або 10% площі) у минулі роки була пошкоджена осередком верхівкового короїда. Враховуючи те, що живі дерева які залишились на площі нині згаслого осередку шкідника, можуть бути дещо ослаблені і вразливі до зовнішніх несприятливих чинників, ця частина ЛГР потребує систематичного нагляду за санітарним станом.

Характеристика стану та змін, що відбулися у ЛГР дуба звичайного. ЛГР Дз. (пл. 38 га) у Березнянському лісництві ДП «Чернігівський лісгосп» характеризується як позитивною динамікою одних показників (відносна частка дерев головної породи у складі збільшилась на 14,5%, із 45,5 до 60% відповідно) так і негативною інших показників (середня повнота знизилась на 0,04 од, середній запас деревини знизився на 15 м³/га). Середній вік дуба у ЛГР 130 років. В цілому санітарний стан ЛГР характеризується як добрий (індекс – 1,98), і умови для розвитку головної породи у ньому сприятливі.

5.5 Загальні підсумки щодо інвентаризації генетичних резерватів.

Стан та зміни, що відбулися у ЛГР сосни звичайної говорить про стабілізацію осередків стовбурних шкідників, проте є потреба в проведенні санітарно-оздоровчих заходів на окремих площах та виділах. Стан та зміни, що відбулися у ЛГР дуба звичайного говорить про те, що відбуваються нормальні сукцесійні процеси, характерні для лісостанів дуба звичайного такого віку. ЛГР цих лісотвірних видів потребують опрацювання наукового обґрунтування заходів із упорядкування об'єктів збереження лісових генетичних ресурсів.

РОЗДІЛ 6. ЗАГОТІВЛЯ НАСІННЯ З ОБ'ЄКТІВ ПЛНБ

Дані для аналізу ефективності використання ПЛНБ наведено в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

*Насіння основних лісотвірних видів з об'єктів ПЛНБ і перевіреного ДО
«Український лісовий селекційний центр» 2022 році*

Назва лісо- твірного виду, Лісогосподарське підприємство	Потенціал річного збору насіння, за площею з об'єктів кг/га в середньому між насінними роками по ПЛНД, кг*	Площа, га			Показники аналізу					
		ПЛНД	ПН	ЛНП	Заготовлено з об'єктів ПЛНБ, кг		Всього заготовлено і перевірено у лабораторії насіння, кг			
					покрашеного	нормального	сортове	покрашене	нормальне	Разом
Сосна звичайна	(2-6) 1200	310,9	4,9	57,0	1	37	-	1	704	705
Городнянське	170	44,2			-	28	-	-	128	128
Корюківське	130	29,3		4,7	1	-	-	1	85	86
Ніжинське	200	50,2			-	-	-	-	130	130
Н-Сіверське	160	43,4		10,5	-	9	-	-	60	60
Чернігівське	540	143,8	4,9	41,8	-	-	-	-	301	301
Дуб звичайний	(400-700) 460000	839,7	4,7		1400	4595	-	1400	12650	14050
Городнянське	26000	44,9			-	550	-	-	1200	1200
Корюківське	170000	328,1			-	800	-	-	1200	1200
Ніжинське	230000	427,2	4,7		1400	1615	-	1400	6600	8000
Н-Сіверське	24000	39,5			-	-	-	-	840	840
Чернігівське					-	1630	-	-	2810	2810
Всього:		1150,6	51,9	57,0	1401	4632		1401	13354	14755

- За даними табл. 4.1 Лісове насінництво /Дебреньок Ю.М., Калінін М. І., Гусь М. М., Шаблій І. В. – Львів: 1998 р.- С. 135. За середнім показником.

РОЗДІЛ 7. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

7.1. Одноразову інвентаризацію об'єктів ПЛНБ було проведено у всіх п'яти державних підприємствах лісового господарства, що координуються Чернігівським ОУЛМГ. Інвентаризації проведена у повному обсязі. Під час її здійснення було обстежено всі об'єкти ПЛНБ, які знаходяться на балансі лісогосподарських підприємств. Терміни її проведення та опрацювання результатів було дотримано всіма виконавцями інвентаризаційного процесу. По завершенню інвентаризації, атестаційною комісією було опрацьовано результати проведених робіт (протокол підсумкової інвентаризаційної наради від 29 листопада 2022 року).

7.2. Під час інвентаризаційного процесу було обстежено:

- 173 плюсових дерева, в т.ч. дуба звичайного – 58:рекомендовано виключити з ПЛНБ 2 шт., дуба північного – 2, сосни звичайної – 101:рекомендовано виключити з ПЛНБ 1 шт., модрини європейської – 12: рекомендовано виключити з ПЛНБ 2 шт., разом рекомендовано виключити з ПЛНБ 5 шт.;

- 4 плюсових насаджень загальною площею 15,7 га, в тому числі дуба звичайно 2/7,7 га, сосни звичайної 2/8,0 га;

- 195 постійних лісонасінневих ділянок, загальною площею 1361,8 га, у тому числі: дуба звичайного площею 994,2 га: рекомендовано виключити з ПЛНБ площу 5,3 га з чотирьох ділянок, дуба північного 18,2 га: рекомендовано виключити з ПЛНБ площу 4,7 га з трьох ділянок, сосни звичайної на площі 297,8 га, ялини європейської на площі 19,2 га: рекомендовано виключити з ПЛНБ площу 14,5 га з двох ділянок, модрини європейської на площі 9,7 га: рекомендовано виключити з ПЛНБ 1 ділянку площею 1,0 га, сосни веймутової 2,1 га, берези - 9,4 га, липи дрібнолистої -9,4 га, вільхи - 2,4 га;

- 4 лісонасінневі плантації сосни звичайної загальною площею 44,3 га, рекомендовано виключити з ПЛНБ з однієї ділянки площу 0,3 га;

- 21 лісовий генетичний резерват, загальною площею 1264,8 га, у тому числі: дуба звичайного 5 шт. - 160,3 га, сосни звичайної 11 шт. - 1091,4 га,

сосни веймутової 1 шт. - 1,6 га, модрина європейської 1 шт. - 5,7 га, дуба північного 1 шт. - 1,3 га, вільхи чорної 2 шт. - 4,5 га.

Підсумкові результати інвентаризації об'єктів ПЛНБ та їх динаміку за основними лісотвірними видами наведено у додатку.

7.3 На окремих інвентаризованих об'єктах у зв'язку з повторним уточненням площ (ПЛНД сосни звичайної Н. Боровицьке лісництво кв. 107, вид.23, Андрониківське лісництво в кв. 30, вид.24, ПЛНД дуба північного Брецьке лісництво кв. 8, вид.12,13) провести інструментальне вимірювання площ.

7.4 Для генетичних резерватів сосни звичайної в Корюківському лісгоспі провести уточнення площ на підставі наукового обґрунтування збереження цінного генофонду та генетичного різноманіття.

7.5. Також було оглянуто ряд об'єктів, які не атестовані та рекомендовано для подальшої атестації чи виключення з обліку, як створені об'єкти з відсутністю перспективи їх подальшої атестації:

- ЛНП сосни звичайної, пл. 2,9 га, Добрянського л-ва, кв. 41, вид. 6;
- ЛНП сосни звичайної, пл. 2,1 га, Добрянського л-ва, кв. 47, вид. 7;
- ЛНП дуба звичайного, пл. 5,0 га в Батуринському л-ві кв.9 вид. 6;
- ЛНП дуба звичайного, пл. 3,0 га доцільно виключити 0,3 га.

Інші створені лісонасінні плантації на площі 39,3 га потребують наукового супроводу щодо підготовчих доглядів для подальшої атестації.

7.6 За результатами проведеної інвентаризації визначено основні вимоги до лісгосподарських підприємств, щодо утримання постійної лісонасінневої бази у належному стані та покращення її функціональності:

- За об'єктами ПЛНБ, які мали показники наближені до критичного рівня, систематично здійснювати нагляд щодо змін їх санітарного стану. У разі погіршення життєздатності об'єктів, негайно повідомляти про це до Чернігівського ОУЛМГ та до ДО «Український лісовий селекційний центр».

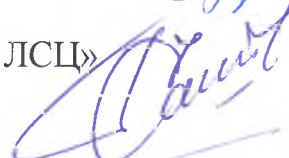
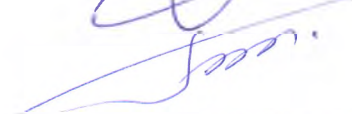

- Директорам лісгосподарських підприємств, інвентаризаційні комісії яких за підсумками інвентаризації запропонували проведення заходів з догляду чи санітарно-оздоровчих заходів у об'єктах ПЛНБ (інформація за

підсумковими формами інвентаризації 2б, 2б, 2г, 2д), скласти плани-графіки виконання цих заходів на період 2022 – 2024 рр. Копії планів-графіків направити до Чернігівського ОУЛМГ та ДО «Український лісовий селекційний центр» до 31.12.2022р.

7.7 Рекомендовано Чернігівському ОУЛМГ підготувати наказ про внесення змін у ПЛНБ за результатами інвентаризації.

7.8 На підставі даних відповідних досліджень, тенденцій розвитку лісового насінництва та оцінки стану ПЛНБ є доцільність розробити Програму розвитку лісонасінневої справи на 2023-2030 роки для лісового господарства Чернігівської області і відповідно необхідність сформулювати до неї пропозицію науково-обґрунтованих показників.

Матеріали для пояснювальної записки підготували:

Директор ДО «Український ЛСЦ»		В. І. Блистів
Заступник директора ДО «Український ЛСЦ»		Г. Г. Чайка
Старший науковий співробітник ДП «Клавдіївський лісгосп»		Г.А. Шлончак
Головний спеціаліст відділу лісового господарства Чернігівського ОУЛМГ		В. С. Перев'язко
Провідний інженер ДО «Український ЛСЦ»		Н. О. Лазько

Динаміка показників розвитку лісонасінневої справи за матеріалами інвентаризації*.

Захід для виконання програми	Дуб північний	Липа дрібнолиста	Дуб звичайний	Вільха чорна	Інші листяні	Модрина європейська	Сосна звичайна	Ялина звичайна	Сосна Веймутова	Разом
Планові показники Програми 2010-2015 р.р.										
Відбір та атестація плюсових дерев, шт.			30			0	30	0		60
Відбір та атестація ПЛНД, га		5	0	5		0	0	0		10
Створення та атестація ЛНП			20			5	20	0		45
Планові показники Програми 2016-2020 р.р.										
Відбір та атестація плюсових дерев, шт.			5			0	10	0		15
Відбір та атестація ПЛНД, га			5			0	0	0		5
Створення та атестація ЛНП			5			0	5	0		10
Наявність відповідних об'єктів ПЛНБ за підсумками інвентаризації (2022 рік)										
Плюсові дерева, шт.	2		56			10	100			168
ПЛНД, га	14,0		988,9	2,4	18,8	8,7	297,2	4,7	2,1	1336,8
ЛНП, га							44,3			44,3
ЛГР, га	1,3		160,3			5,7	1095,9		1,6	1264,8
ПН, га			7,7				8			15,7

* Планові показники розвитку лісонасінневої справи на перспективу (до 2030 року) потребують додаткового обґрунтування та аргументації на підставі підготовки популяційної стратегії лісовідновлення для Чернігівської області.